

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2012-12-18
meddelad i
Vänersborg

Mål nr M 3390-12

KLAGANDE

Fritsla Mekaniska i Mark AB
Ryssnäsgratan 14
504 94 Borås

MOTPART

Miljönämnden i Marks kommun
511 80 Kinna

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2012-08-31 i ärende nr 505-984-2011,
se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande att upprätta saneringsplan gällande förorenad mark på fastigheten
Aratorp 4:21 i Marks kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Miljönämnden i Marks kommun (nämnden) beslutade den 11 januari 2011 att förelägga Fritsla Mekaniska i Mark AB att i samråd med miljökontoret upprätta en saneringsplan för fastigheten Aratorp 4:21.

Fritsla Mekaniska i Mark AB överklagade beslutet till länsstyrelsen som den 31 augusti 2012 avslog överklagandet, se bilaga 1.

YRKANDEN M.M.

Fritsla Mekaniska i Mark AB (bolaget) har nu överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat att föreläggandet upphävs samt anfört i huvudsak följande. För det första finns ett antal felaktiga antaganden. Mekanisk verksamhet har bedrivits från 50-talet med likartad nedsmutsning. Vissa ämnen, bland annat koppar och nickelhaltiga stål, användes under 70-talet till slutet av 80-talet. Det är inte fastställt att nedsmutsningen har ökat under Fritsla Mekaniskas drift. Enligt provtagning av vatten i borrhållning till fastigheten fanns inga föroreningar. Det togs prov i ravinen där dagvatten samlas, inte heller där fanns några föroreningar. Han bestrider att man kan köpa en miljöskada.

Fritsla Mekaniska flyttade sin verksamhet till Viared Borås för cirka fem år sedan. Vid detta tillfälle såldes även fastigheten. Han undrar vem som ska stå för kostnaderna om en saneringsplan upprättas av Fritsla Mekaniska AB. Han undrar även vem ska utföra en eventuell sanering. För närvarande finns ingen påvisad spridning av föroreningar i mark eller vatten och därför behöver ingen saneringsplan upprättas.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen instämmer i de skäl länsstyrelsen angett för sitt avgörande och tillägger följande.

Provtagning har visat att föroreningssituationen på fastigheten är allvarlig. Inspektioner under den tid bolaget bedrivit sin verksamhet visar att bolaget bidragit till föroreningarna. Bolaget får vidare anses ha övertagit tidigare verksamhet och

kan även på den grunden anses ansvarigt. Om flera verksamhetsutövare är ansvariga för efterbehandling ansvarar de enligt huvudregeln solidariskt, och krav om efterbehandlingsåtgärder kan riktas mot vem som helst av dem. Av praxis framgår att i efterbehandlingsansvaret ingår även det inledande ansvaret för utredningar om och kartläggning av föroreningarna.

Domstolen bedömer att det, med hänsyn till föroreningssituationen och till att bolagets verksamhet bidragit till föroreningarna, är motiverat att bolaget åläggs att upprätta en saneringsplan.

Vem som ska bära kostnaden för utförandet av saneringen är inte en fråga i det nu aktuella målet.

Överklagandet ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 8 januari 2013.

Peter Ardö

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Roger Ödmark. Föredragande har varit beredningsjuristen Marina Fagermoen.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Rättsenheten
Sabine Lagerberg
Länsjurist
010-22 44 775

Klagande (delg.kv.) ✓

BESLUT
2012-08-31

Diarienummer
505-984-2011

Sida
1(6)

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R5

INKOM: 2012-09-21
MÅLNR: M 3390-12
AKTBIL:

Fritsla Mekaniska i Mark AB
Arkmek AB
Ryssnäsgratan 14
504 94 Borås

Överklagande av beslut om föreläggande att upprätta saneringsplan gällande förorenad mark på fastigheten Aratorp 4:21 i Marks kommun

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet.

Länsstyrelsen ändrar dock föreläggandet på så sätt att punkten 3 ska ha följande lydelse:

3. Saneringsplanen ska minst omfatta de områden på fastigheten där miljöfarlig verksamhet har bedrivits samt en plan för provtagning och analys av spridningsrisk till närliggande fastigheters dricksvattentäkter.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden i Marks kommun (nämnden) beslutade den 11 januari 2011 att förelägga Fritsla Mekaniska i Mark AB, org.nr. 556551-3438, med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken och med hänvisning till 10 kap. 2 och 4 § miljöbalken att:

1. Upprätta en saneringsplan i samråd med miljökontoret för fastigheten Aratorp 4:21. Saneringsplanen ska vara färdig senast fyra månader efter att detta beslut vunnit laga kraft.
2. Saneringsplanen ska bl.a. innehålla sanerings- och mätmetoder, riskbedömning, uppgifter om hur massorna ska omhändertas samt redovisning av de skyddsåtgärder som måste genomföras i samband med åtgärderna.
3. Saneringsplanen ska minst omfatta de områden på fastigheten där miljöfarlig verksamhet har bedrivits samt provtagning och analys av spridningsrisk till närliggande fastigheters dricksvattentäkter.

Av beslutet framgår bl.a. följande. Enligt de översiktliga markundersökningar som utförts (Askengren & CO AB den 26 februari 2001 samt den 8 oktober 2008) har förekomst av föroreningar påvisats på fastigheten. Resultaten från markprovtagning visade på förhöjda/mycket förhöjda värden avseende metaller och alifater samt i vissa fall även cancerogena PAH. Nämnden bedömer att föroreningssituationen på fastigheten är så allvarlig att en sanering är nödvändig. Nämnden anser inte att man med markanvändningsrestriktioner kan lösa risken för föroreningsspridning och därför ska marken saneras. En saneringsplan ska upprättas och inkomma till miljönämnden senast fyra månader efter att detta beslut vunnit laga kraft.

Verkstadsrörelse har bedrivits på fastigheten åtminstone sedan början av 1970-talet. Fritsla Mekaniska i Mark AB bedrev verksamhet på platsen 1998-2009. Den 4 december 2000 utförde miljökontoret en inspektion på fastigheten Aratorp 4:21. Verksamhetsutövare var Fritsla Mekaniska i Mark AB. Vid inspektionen förvarades ca 160 tunnor med utspädd skärvätska utomhus utan tak eller invallning. Ett stort läckage kunde ses runt tunnorna. Oljebemängt spån från kap och fräs förvarades i en container utan tak. Stort läckage av skärvätska uppmärksammades även från några maskiner i verksamheten. Det fanns stora sprickor i golvet i lokalen, varför det finns risk för förorening i och under byggnad. Vid uppföljande inspektioner konstaterades att gamla maskiner fortfarande läckte olja samt att skärvätska läckte från containrar med metallspån. Den 12 december 2000 förelades Fritsla Mekaniska i Mark AB vid vite att utföra en markundersökning. En översiktlig markundersökning utfördes under februari 2001. Undersökningen visade på förhöjda halter av metaller och petroleumprodukter och bedömningen gjordes att en mer omfattande undersökning krävdes för att utreda föroreningens totala utbredning. Ytterligare en översiktlig markundersökning utfördes under oktober 2008. Även vid denna undersökning konstaterades förhöjda/mycket höga värden avseende metaller, petroleumprodukter och PAH samt att ytterligare undersökning var nödvändigt för att mer exakt fastställa föroreningens utbredning och omfattning. I tabell nedan redovisas översiktligt de högsta halter som uppmäts vid markundersökningar i februari 2001 samt oktober 2008. Tabellen visar även generella riktvärden för förorenad mark som motsvarar mindre känslig markanvändning (MKM) och känslig markanvändning (KM).

Parameter	Resultat (mg/kg TS)	MKM (mg/kg TS)	KM (mg/kg TS)
Koppar	663	200	80
Krom	1 880	150	80
Nickel	3 670	120	40
Bly	2 290	400	50
Zink	1 950	500	250
Alifater C17-C35	37 000	1 000	100

Under våren 2010 utförde Miljöförvaltningen i Göteborg, på uppdrag av miljönämnden i Marks kommun, en ansvarsutredning för fastigheten Aratorp 4:21. Fritsla Mekaniska i Mark AB är enligt ansvarsutredningen att anse som adressat för efterbehandlingsåtgärder på fastigheten. Den 24 september 2010 förelade nämnden Fritsla Mekaniska i Mark AB att inkomma med en provtagningsplan för kompletterande undersökningar och fördjupad kartläggning av föroreningarna senast 1 november 2010. Fritsla Mekaniska i Mark AB svarade på förelägandet genom en skrivelse daterad den 8 no-

vember 2010. Askengren & Co (konsult anlitad av Fritsla Mekaniska i Mark AB) uppger i skrivelsen att ytterligare provtagningar troligen inte kan ringa in föroreningarnas utbredning mer exakt då fyllnadsmaterialet är av mycket inhomogen karaktär. Vidare ansåg Askengren & Co att det är bättre att vid en eventuell framtida sanering, genomföra provtagning i fält, för att bestämma markföroreningarnas utbredning.

Fritsla Mekaniska i Mark AB har överklagat nämndens beslut och anför bl.a. följande. Ytterligare provtagning behövs för ett konstaterande att de markföroreningar som finns ger upphov till förhöjda föroreningshalter i yt- och grundvatten. De har i skrivelse daterad den 8 november 2010, upprättad av deras konsult i ärendet, framfört att de vill genomföra provtagning av yt- och grundvatten på fastigheten. Denna provtagning ska redovisa i vilken omfattning de i marken förekommande föroreningarna lakas ut och hamnar i yt- och grundvatten. Förslaget var att starta dessa mätningar innan vintern med upprepade prover i april, maj och juni 2011. De har avvaktat ett svar på deras förslag innan start med upptagande av borrhål och provtagning. Något svar har inte erhållits utan ett föreläggande som avser upprättande av en saneringsplan.

De har inte lyckats få en klar bild över ansvarsfördelningen mellan tidigare fastighetsägare/verksamhetsutövare och Fritsla Mekaniska AB. Vid övertagandet av fastigheten hade i densamma under avsevärd tid pågått en likartad verksamhet med motsvarande risk för markföroreningar. Det är till visshet gränsande sannolikhet så att delar av markföroreningarna fanns redan vid övertagandet.

Nämnden vidhåller sitt tidigare beslut och anför i yttrande bl.a. följande. Fritsla Mekaniska i Mark AB anger i överklagandet att ytterligare provtagning behövs för att konstatera om markföroreningarna ger upphov till förhöjda föroreningshalter i yt- och grundvatten samt att ansvarsfrågan inte är klarlagd. Nämnden bedömer att föroreningssituationen är så allvarlig att ett provtagningsprogram för yt- och grundvatten och markanvändningsrestriktioner inte är tillräckliga försiktighetsåtgärder för att förhindra förorenings-spridning. I fråga om ansvarsfördelning hänvisas till ansvarutredningen för fastigheten Aratorp 4:21. Den 24 augusti 2010 förelade nämnden Fritsla Mekaniska i Mark AB att upprätta ett förslag till provtagningsplan för kompletterande undersökningar och fördjupad kartläggning av föroreningarna på fastigheten Aratorp 4:21. Fritsla Mekaniska i Mark AB svarade den 27 oktober 2010 samt den 8 november 2010 i skrivelser där de anger att en utvidgad provtagning inte kan tillföra ytterligare kunskaper i ärendet. Ytterligare provtagning ansågs kunna tillföra ny kunskap först efter sanering. Istället bedömdes ett provtagningsprogram för grund- och ytvatten vara lämpligt för att säkerställa att markföroreningarna inte orsakar skador på omgivande miljö och grundvatten.

Fritsla Mekaniska i Mark AB har beretts tillfälle att yttra sig, men har inte hörts av.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Enligt 2 kap. 8 § MB ansvarar alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet för miljön, till dess skadan eller olägenheten har upphört, för att denna avhjälps i den omfattning det kan anses skäligt enligt 10 kap. MB. I den mån det föreskrivs i balken kan i stället skyldighet att ersätta skadan eller olägenheten uppkomma.

Enligt 26 kap. 9 § MB får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska efterlevas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Bestämmelserna i 10 kap. MB tillämpas i dess lydelse före den 1 augusti 2007 eftersom den aktuella miljöskadan som orsakats av utsläpp, händelser eller tillbud har ägt rum före den 1 augusti 2007.

Av 10 kap. 1 § MB framgår att reglerna om förorenade områden ska tillämpas på mark- och vattenområden samt byggnader och anläggningar som är så förorenade att det kan medföra skada och olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Av 10 kap. 2 § MB framgår att ansvarig för efterbehandling av sådana områden, byggnader eller anläggningar som anges i 1 § är den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som har bidragit till föroreningen (verksamhetsutövaren).

Av Miljööverdomstolens avgörande den 5 december 2003, MÖD 2003:127, framgår följande. Enligt 10 kap. 2 § kan både tidigare och nuvarande verksamhetsutövare göras ansvarig för föroreningar. Att kraven kan ställas på den nuvarande verksamhetsutövaren är något som vinner stöd i förarbetena till 10 kap. (prop. 1997/98:45 s.361). Detta synsätt överensstämmer även med den praxis som utvecklades under miljöskyddslagen och som innebar att den som tar över en verksamhet i princip övertar såväl rättigheter som skyldigheter (se bl.a. Koncessionsnämndens beslut 126/91 och B156/96). Krav om efterbehandlingsåtgärder kan därför riktas mot vem som helst av dem som bedrivit eller bedriver verksamheten. I efterbehandlingsansvaret får enligt miljödomstolens mening anses ingå också det inledande ansvaret för utredningar om och kartläggning av föroreningarna.

Enligt 10 kap. 4 § innebär efterbehandlingsansvaret att den ansvarige i skälig omfattning ska utföra eller bekosta de efterbehandlingsåtgärder som på grund av föroreningar behövs för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för människors hälsa eller miljön. När ansvars omfattning ska bestämmas, ska det beaktas hur lång tid som har förflutit sedan föroreningen ägt rum, vilken skyldighet den ansvarige hade att förhindra framtida skadeverkningar och omständigheterna i övrigt. Om en

verksamhetsutövare visar att han bidragit till föreningen endast i begränsad mån, ska även detta beaktas vid prövningen av ansvarets omfattning.

Av 10 kap. 6 § MB följer att om flera verksamhetsutövare är ansvariga enligt 2 §, ska de svara solidariskt i den utsträckning inte annat följer av att ansvaret är begränsat enligt 4 § första stycket. En verksamhetsutövare som visar att hans eller hennes bidrag till föreningen är så obetydligt att det inte ensamt motiverar efterbehandling ska dock ansvara endast för den del som motsvarar bidraget.

Enligt 8 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken ska bestämmelserna i 2 kap. 8 § MB och 10 kap. 2 § MB tillämpas i fråga om miljöfarlig verksamhet vars faktiska drift har pågått efter den 30 juni 1969 om verkningarna av verksamheten alltjämt pågår vid tiden för miljöbalkens ikraftträdande enligt 1 § och det föreligger behov av att avhjälpa skador eller olägenheter som orsakats av verksamheten.

Länsstyrelsen gör följande bedömning.

De översiktliga markundersökningar som har utförts på fastigheten Aratorp 4:21 visar på förhöjda/mycket förhöjda värden avseende metaller och alifater samt PAH. På fastigheten har sedan början av 1970-talet bedrivits mekanisk verkstad. Fritsla Mekaniska i Mark AB har bedrivit mekanisk verkstad på fastigheten under åren 1998 – 2009 och Länsstyrelsen anser att det är utrett att den verksamhet som bolaget har bedrivit under åren 1998 – 2009 har bidragit till de aktuella föreningarna. Fritsla Mekaniska i Mark AB har i yttrande till nämnden uppgett att de prover som tagits är tillräckliga och att ytterligare provtagningar kan tillföra ny kunskap först efter att en eventuell sanering har genomförts. Mot denna bakgrund anser Länsstyrelsen att det är skäligt att kräva att en saneringsplan upprättas. Länsstyrelsen delar nämndens bedömning att föreningssituationen är så allvarlig att ett provtagningsprogram för yt- och grundvatten och markanvändningsrestriktioner inte är tillräckliga försiktighetsåtgärder för att förhindra föreningsspridning.

Fritsla Mekaniska i Mark AB har år 1998 övertagit samt, fram till år 2009, fortsatt att bedriva den mekaniska verkstadsrörelse som bedrivits på fastigheten sedan 1970-talet. Länsstyrelsen anser att bolaget är efterbehandlingsansvarigt för de föreningar som uppstått till följd av verksamheten. Mot bakgrund av att en saneringsplan, som ett led i efterbehandlingen, nu behöver upprättas och att Fritsla Mekaniska i Mark AB har övertagit hela verksamheten bedömer Länsstyrelsen, att kravet på Fritsla Mekaniska i Mark AB att upprätta en saneringsplan kan ställas inom ramen för de bestämmelser som finns i 10 kap. MB. Då det nu endast är fråga om att upprätta en saneringsplan framstår det som skäligt att Fritsla Mekaniska i Mark AB föreläggs att vidta de förelagda åtgärderna. Överklagandet ska därför avslås.

Punkten 3 i föreläggandet framstår dock som något oklar varför Länsstyrelsen anser att det finns skäl att förtydliga den aktuella punkten i föreläggan-

det. Punkten 3 i föreläggandet ska därför ha följande lydelse: Saneringsplanen ska minst omfatta de områden på fastigheten där miljöfarlig verksamhet har bedrivits samt en plan för provtagning och analys av spridningsrisk till närliggande fastigheters dricksvattentäcker.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs Tingsrätt inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet, se bilaga (formulär 022).

MJ I detta ärende har länsjurist Martin Jansson beslutat och länsjurist Sabine Lagerberg varit föredragande. I handläggningen har även länsmiljöingenjör Maria Gustavsson från Länsstyrelsens miljöskydds-enhet deltagit.

MJ

Martin Jansson

SL
Sabine Lagerberg

Bilaga:
Hur man överklagar

Kopia till:
Miljönämnden i Marks kommun
Pärmen

Fotostatkopierats riktighet bestrykes:

Monica Barklid

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.